

1911 - Het Victoriahotel aan de Prins Hendrikkade

In 1911 toog Misset naar de Prins Hendrikkade om daar de gevelrij tussen Damrak en Hasselaerssteeg te vereeuwigen. Dat was omdat het Victoria Hotel zou gaan uitbreiden, waarvoor een stel panden moest verdwijnen, waaronder Hotel W. Meester een bekend hotel met 64 kamers, een bergplaats voor rijwielen, zalen voor vergaderingen, een uitgebreide leestafel en twee biljarttafels. Het hotel werd in 1911 gekocht door het Victoria Hotel die besloot dat hotel met omliggende panden te slopen. Hotel Meester verhuisde daarop naar de Herengracht. Voor de nieuwbouw op de Prins Hendrikkade werd architect G.A. van Arkel in de arm genomen en hij ontwierp een eenvoudiger, maar wel mooi aansluitende gevel die in 1915 gereedkwam.

De Duitse architect J.F. Henkenhaf richtte in 1883 de N.V. Victoria Hotel op. Hij was ook de ontwerper van het Kurhaus Hotel in Scheveningen, dat in 1885 door hem werd geopend. Zijn plan was om op de

hoek van het Damrak en de Prins Hendrikkade een groot luxe hotel te bouwen tegenover het in aanbouw zijnde Centraal Station. Een zeer gunstige locatie natuurlijk, want het eerste wat de arriverende reiziger zou zien, was dan natuurlijk zijn hotel! De directie had zijn zinnen gezet op vijf panden aan het Damrak en vijf aan de Prins Hendrikkade, zodat er een groot hoekpand gebouwd zou kunnen worden. Wie tegenwoordig het Centraal Station uitkomt, ziet echter aan de kant van de Prins Hendrikkade een onderbroken gevel waarin twee pandjes zich lijken vast te klemmen aan hun grote buurman. Bij de feestelijke opening van het Victoria Hotel in 1890 werd aandacht geschonken aan deze twee door het hotel ingesloten huisjes. Het Algemeen Dagblad stelde dat de twee kleine huisjes: *“wanneer zij er wat jonger uitzagen, wel de kinderen van het Victoria-Hotel konden lijken.”*

- ▲ 1882 - Overzicht van de hoek Damrak-Prins Hendrikkade met de Nieuwe Brug in de voorgrond (SAA)
- ◀ 1882 - Dezelfde hoek met de huizen die door Henkenhaf gekocht waren om zijn hotel te kunnen bouwen (SAA)

In 1889 verscheen in de *Amsterdamsche Courant* het bericht dat het hotel vijf huizen aan het Damrak en drie op de Prins Hendrikkade had aangekocht. Daaronder bevond zich het historische uit 1633 daterende Huis-met-'t-Torentje, dat eeuwenlang de hoek van het Damrak had gemarkeerd.

Veel Amsterdammers kennen het verhaal wel van de twee eigenaren die halsstarrig torenhoge bedragen bleven eisen om hun pand te verkopen. Kleermaker Pieter August Carstens kocht in 1865 het lage pand op nummer 47 voor 3.105 gulden. Tapper Johannes Frederik Verburgt echter, die het slanke huisje op nummer 46 huurde, kocht het in 1883 voor de prijs van 14.000 gulden. Een enorm verschil! Het lijkt erop dat Verburgt speculeerde op de verkoop van zijn pand, want 1883 was immers ook het jaar dat de N.V. Victoria Hotel werd opgezet. Mogelijk ging hij ervanuit dat hij een nog veel hoger bedrag voor zijn pand zou kunnen krijgen, maar dat verklaart niet waarom hij het dan niet

- ◀ 1889 - In dezelfde functie als Misset had tekenaar J.M.A.Rieke de hoek al vastgelegd voordat het Victoria Hotel gebouwd werd
- ▶ 1890 - Het Victoria Hotel kort na de opening. (SAA)

verkocht. De conclusie moet zijn dat hij gokte op een hoge winst en misgegokt heeft. Het was Verburgt die ook zijn buurman Carstens had aangezet om een (te) hoog bedrag te vragen, met hetzelfde resultaat en die had nu juist een flinke winst kunnen behalen op zijn eenvoudige pandje, maar waarom Carstens dan ook besloot het niet te verkopen, blijft een raadsel.

Hoewel de architect en directeur van het Victoria Hotel, Johan Friedrich Henkenhaf, over een half miljoen gulden in de vorm van aandelen beschikte, om de bouw van het hotel te financieren, lukte het hem dus niet om Carstens en Verburgt uit te kopen. De *Amsterdamsche Courant* berichtte hierover op 10 juni 1889:

“Aan de Damrakzijde werden door de maatschappij vijf en aan de Prins Hendrikkade drie huizen aangekocht. De perceelen van den kleermaker Karsten en den slijter Verburgt werden wegens te hoge eischen niet gekocht en zullen vermoedelijk worden ingebouwd.”

Nadat tenslotte het bod van 46.000 gulden werd afgewezen en de tijd begon te dringen, besloot de directie om dan inderdaad maar om de twee panden heen te bouwen en die situatie bestaat vandaag nog steeds. Het verhaal is zó uniek dat de hoteldirectie er niet aan denkt om dit ooit nog te veranderen.

Het Victoria Hotel was het eerste hotel in Nederland waarin elk gastenvertrek elektrisch werd verlicht en het had bij de opening al dubbele ramen om geluidsoverlast tot een minimum te beperken. Toen het Victoria Hotel in 1905 besloot om uit te breiden, staken

geruchten de kop op over een bod op de twee huisjes. Eén van de huiseigenaren liet zich daarom horen in de pers en verklaarde dat er geen bod op een van de huisjes was gedaan. Hij kreeg bijval van de directeur van het Victoria Hotel: *“De directie acht het onnoodig de zeer hoge prijzen te betalen, die de eigenaars voor deze perceelen verlangen, omdat de zeer weinige ruimte, die door aantrekking van de huisjes eventueel verkregen zou worden, een hoge aankoopssom niet wettigt.”*

Aan het einde van de oorlog huisde in het hotel een SS-eenheid die op 7 mei 1945 het vuur opende op voorbijgangers, bijna gelijktijdig met de schietpartij op de Dam. Hierbij kwam een Nederlandse marechaussee om het leven. Aan de gevel op de Prins Hendrikkade is hiervoor een gedenkplaat aangebracht. Na de oorlog genoot het Victoria Hotel internationale bekendheid door de grote modeshows die in het hotel werden gehouden. Deze shows werden elk voor- en najaar door een groot publiek bezocht. Verschillende grote Italiaanse, Engelse en Parijse modehuizen toonden hun collecties in het Victoria Hotel,

- ▼ 1955 - Gevel van de nieuwbouw aan de Prins Hendrikkade (SAA)
- ◀ 1905 - Misset legde ook de Hasselaerssteeg vast; links Hotel W. Meester dat voor de uitbreiding van het Victoria Hotel plaats moest maken (SAA)

waaronder Jacques Fath met Rita Hayworth als een van zijn trouwste klanten, Pierre Balmain, Jean Dessès, Carven, Elsa Schiaparelli en de invloedrijke Franse modeontwerper Pierre Cardin. Recentere bekende bezoekers zijn onder anderen Katy Perry, Anastacia, Marilyn Manson, heavymetalband Iron Maiden, de president van Mozambique en de voormalig premier van Israël Ehud Olmert.

Tegenwoordig zit er een souvenirwinkeltje in de twee huisjes. Zolang het Victoria Hotel hier blijft staan, zullen deze huisjes niet snel verdwijnen. Het hotel is namelijk sinds 2001 samen met de twee huisjes een beschermd monument vanwege de cultuurhistorische waarde van het bijzondere gevelontwerp en het stedenbouwkundig belang. De huisjes kunnen dus absoluut niet zomaar gesloopt worden. In de roman *Publieke Werken* (1999) van de schrijver Thomas Rosenboom wordt aan de hand van een grotendeels fictief verhaal het ontstaan van het hotel beschreven. In dit boek wordt onder andere het verhaal verteld van de bewoners van deze laatste twee oude huisjes

waar het hotel omheen gebouwd is. Ook de Duitse architect en directeur van het hotel Johann Friedrich Henkenhaf en zijn compagnon Friedrich Ebert spelen in het boek een prominente rol. De roman is in 2015 verfilmd onder de gelijknamige titel.

Ria Scharn

